

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

Матеріали

XII науково-практичної інтернет-конференції

«АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ТА ІННОВАЦІЇ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА»

присвячена 180 річчю з дня народження
професора АНАСТАСІЯ ЄГОРОВИЧА ЗАЙКЕВИЧА

5 травня 2022 року

м. Полтава

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра рослинництва
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІМЕНІ М. І. ВАВИЛОВА
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМЕНІ В.Я. ЮР'ЄВА НААН
УСТИМІВСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ РОСЛИННИЦТВА
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НААН
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ТОРГІВЛІ
ЛУБЕНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ІМЕНІ ГНАТА СТЕЛЛЕЦЬКОГО

Матеріали XII науково-практичної інтернет–конференції
«Актуальні напрямки та інновації у вирішенні проблем галузі
рослинництва» присвячена 180 річчю з дня народження
професора АНАСТАСІЯ ЄГОРОВИЧА ЗАЙКЕВИЧА

(5 травня 2022 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Маренич М.М. – доктор с.-г. наук, директор ННІ агротехнологій, селекції та екології; Гангур В.В. – доктор с.-г. наук, завідувач кафедри рослинництва (**відповідальний редактор**); Марініч Л.Г. – кандидат с.-г. наук, ст. викладач кафедри рослинництва (**відповідальний секретар**); Самородов В.М. – доцент кафедри захист рослин; Бараболя О.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Куценко О.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Шевніком М.Я. – доктор с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Пипко О.С. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри рослинництва; Ляшенко В.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Антоненко О.А. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Кочерга А.А. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Філоненко С.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Єремко Л.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Шакалій С.М. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Міленко О.Г. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва; Антоненко М.О. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри рослинництва; Шовкова О.В. – кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри рослинництва.

Рецензенти:

Поспелов С.В., доктор с.-г. наук, завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова;
Шокало Н.С., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики.

Рекомендовано до друку вченою радою ННІ агротехнологій, селекції та екології
Полтавського державного аграрного університету, протокол № 8, від 12 травня 2022 року.

Матеріали XII науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрямки та інновації у вирішенні проблем галузі рослинництва» присвячена 180 річчю з дня народження професора А. Є. Зайкевича / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтавський державний аграрний університет, 2022. 123 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.6641805>

У збірнику матеріалів конференції, який присвячено фундатору сільськогосподарської дослідної справи в Україні професору А. Є. Зайкевичу, висвітлено нариси з біографії, результати аналітичних і бібліографічних досліджень, польових експериментів в землеробстві, рослинництві проведених науковцями Полтавського державного аграрного університету та інших навчальних закладів Міністерства освіти і науки України, науково-дослідних установ НААН. Призначений для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. БІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ А.Є. ЗАЙКЕВИЧА, ЙОГО ВНЕСОК У РОЗВИТОК НАУКИ	7
Гангур В.В., Маренич М.М.	
Життєвий шлях та професійні здобутки Анастасія Єгоровича Зайкевича	7
Самородов В.М., Поспєлов С.В.	
Полтавська складова творчої спадщини А.Є. Зайкевича (1842-1931)	9
Антонець М.О., Антонець О.А., Дяченко Т.М.	
Духовна і соціальна спадщина Анастасія Зайкевича	16
СЕКЦІЯ 2. РОСЛИННИЦТВО	20
Алейнік Л.М., Дикань О.Б., Гангур М.В.	
Структура урожайності сочевиці залежно від технології вирощування в Лівобережному Лісостепу	20
Баган А.В.	
Мінливість ознак продуктивності сортів ячменю ярого	22
Бараболя О.В.	
Вплив агротехнічних заходів на врожайність пшениці озимої	24
Гангур В.В., Єремко Л.С., Лень О.І.	
Оптимізація норми висіву нуту у зв'язку зі змінами клімату	27
Гангур В.В., Єремко Л.С.	
Оптимізація поживного режиму сої як основа підвищення продуктивності	29
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Сокирко М.П.	
Вирощування пшениці озимої у беззмінних посівах і свозміні та якість її зерна	33
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Сокирко М.П.	
Динаміка показників якості зерна кукурудзи за різноманітних систем удобрення	35
Жиліна Т.Б., Поспєлова Г.Д., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.	
Аналіз актуальних фітопатологічних проблем гороху	38
Коваленко Н.П., Поспєлова Г.Д., Усов Ю.В. Шацька І.Ю.	
Сучасні технології виробництва посадкового матеріалу суниці садової	41
Коваленко Н.П., Поспєлова Г.Д., Баранник Т.С., Пугач Т.А.	
Основні мікотоксини грибів роду <i>fusarium</i> sp.	44
Колосович М.П., Колосович Н.Р.	
Особливості вирощуванню сорту Астрагалу шерстистоквіткового фаворит	47
Короткова І.В.	
Особливості використання КАС при вирощуванні зернових культур	50
Куценко О.О., Дем'янюк О. С., Кічігіна О.О., Куценко Н.І.	
До методики оцінки схожості та енергії проростання свіжозібраного насіння звиробою звичайного	54
Ласло О.О., Ткачук О. П.	
Гумати у системі удобрення кукурудзи на зерно	57
Литвиненко О., Нечипоренко Н.І., Поспєлова Г.Д.	
Альтернаріози культурних рослин	60
Марініч Л.Г., Сокирко М.П., Кавалір Л.В.	
Вплив ширини міжрядь на формування кормової та насіннєвої продуктивності стоколосу безостого	65
Марініч Л.Г., Сокирко М.П., Кавалір Л.В.	
Формування кормової продуктивності стоколосу безостого залежно від сортових особливостей	67

Міленко О. Г., Соломон Ю. В., Вегеренко В. С.	
Вплив строків сівби та норми висіву на врожайність сої	70
Сахно Т.В., Семенов А.О.	
Праймінг насіння ріпаку ультрафіолетовим випромінюванням	73
Тоцький В.М.	
Вплив сортового складу на урожайність та якість зерна пшениці озимої	77
Харченко Ю.В., Харченко Л.Я., Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М.	
Колекція кукурудзи Устимівської дослідної станції джерело вихідного матеріалу для селекції	80
Філоненко С.В., Кочерга А.А., Дордус В.В.	
Розмір посівних фракцій насіння і продуктивність буряків цукрових	84
Філоненко С.В., Кучко Ю.О.	
Аналіз продуктивності буряків цукрових за різних норм висіву насіння	87
Філоненко С.В., Лебідь Р.С., Філоненко В.С.	
Продуктивність буряків цукрових за різних попередників у короткоротаційних сівозмінах	91
Філоненко С.В., Оніщенко Л.М.	
Вплив систем хімічного захисту від бур'янів на особливості формування продуктивного потенціалу буряків цукрових	95
Філоненко С.В., Пипко О.С., Короленко З.П.	
Сучасні гібриди буряків цукрових: переваги та недоліки	99
Філоненко С.В., Попов О.О., Філоненко Л.М.	
Ефективність регуляторів росту на посівах кукурудзи	103
Філоненко С.В., Райда В.В., Шарлай О.В.	
Вплив різних доз регулятора росту текамін макс на продуктивність буряків цукрових	107
Шакалій С. М., Шевченко В. В., Перепелиця О.В.	
Вплив біопрепаратів та способів їх використання на врожай соняшника	110
Шовкова О.В.	
Вплив елементів технології вирощування на врожайність посівів сої	113
СЕКЦІЯ 3. ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	117
Бараболя О.В., Кириченко Д. В.	
Обґрунтування промислових технологій зберігання зерна в надзвичайних ситуаціях	117
Куцик Т.П., Глущенко Л.А.	
Особливості контролю показників якості ромашки лікарської та чабрецю звичайного при зберіганні	119

УДК 631.5:633.3

ВПЛИВ ШИРИНИ МІЖРЯДЬ НА ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ТА НАСІННЄВОЇ ПРОДУКТИВНІСТІ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО

Марініч Л.Г., кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри рослинництва

e-mail: liubov.marinich@pdaa.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

Сокирко М.П., кандидат с.-г. наук, директор,

Кавалір Л.В., завідувачка науково-виробничим сектором

e-mail: ds.vavilova@ukr.net

*Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
ім. М.І. Вавилова*

Дослідженнями проведеними на Полтавській ДСГДС ім. М.І. Вавилова встановлено, що для отримання високих врожаїв насіння стоколосу безостого його потрібно висівати з шириною міжряддя 45 см, для забезпечення високих врожаїв зеленої маси з шириною міжряддя 15 см.

Актуальність теми. Актуальною проблемою в тваринництві є збільшення виробництва дешевих і високоякісних кормів. Вирішення цього питання може бути реалізовано на основі інтенсифікації польового кормовиробництва. У створенні міцної кормової бази важливу роль відіграють багаторічні злакові трави, які також позитивно впливають на родючість та структуру ґрунтів. Однією з основних злакових трав є стоколос безостий, який має досить високу врожайність зеленої маси та сухої речовини, пластичний, зимо- та засухостійкий [1].

Сучасні районовані сорти стоколосу безостого за сприятливих умов вирощування здатні формувати біологічну урожайність насіння до 0,6–0,8 т/га, зеленої маси 50,0 т/га, сіна 20,0 т/га [2]. Але отримання таких високих та стабільних врожаїв вимагає дотримання всіх агротехнічних операцій. Тому удосконалення агротехнічних прийомів вирощування стоколосу безостого на підвищення продуктивності є актуальним питанням сьогодення [3].

Мета роботи – визначити оптимальний спосіб сівби стоколосу безостого для підвищення насіннєвої та кормової продуктивності.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводили на дослідному полі Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М. І. Вавилова інституту свинарства і АПВ НААН. Ґрунт темно-сірий опідзолений. Агрохімічні показники орного шару на глибині 0–30 см мають такі характеристики: гідролітична кислотність 1,9–3,3 мг екв. на 100 г ґрунту; рухомих форм фосфору – 13–21 мг на 100 г ґрунту; вміст гумусу – 2,44–3,46 %.

Спосіб сівби: суцільний рядковий (15 см) і широкорядний (45 і 90 см). Норма висіву: 13 кг/га (3,0–3,5 млн. схожих насінин на 1 га). Облікова площа ділянок становила 25 м², повторність чотириразова.

Результати досліджень. Важливим моментом за вибору способу сівби є ширина міжрядь. Відомо, що урожайність насіння багаторічних трав залежить від числа генеративних пагонів, а урожай зеленої маси та сіна від кількості вегетативних пагонів та облистяності. Тому за вибору ширини міжрядь слід враховувати потенційну можливість кущення. У природі все раціонально, обмеження вегетативного розмноження злаків посилює утворення генеративних пагонів, тому умови зовнішнього середовища в кінцевому рахунку визначають, яким шляхом піде розмноження стоколосу безостого – вегетативним чи генеративним [1].

В наших дослідженнях найвищий урожай насіння в перший та другий рік використання отримали за ширини міжряддя 45 см. Така ширина міжрядь забезпечила рослинам стоколосу безостого оптимальний рівень живлення, посів був вирівняний, гарно сформований з великою кількістю генеративних пагонів.

За ширини міжрядь 15 см в рік сівби були отримані дружні сходи культури, процес кущення проходив досить інтенсивно. Рослини в зиму пішли в досить гарному стані і мали високу зимостійкість. В перший рік використання кількість генеративних пагонів була високою.

В рік сівби найскладніша ситуація склалася на варіанті з шириною міжрядь 90 см. Посів був сильно забур'янений, що призвело до ослаблення рослин. Травостій був невірвняний, сформував невелику кількість генеративних пагонів. В перший рік використання кількість бур'янів також була досить високою, що зумовило потребу у використанні гербіциду, та призвело до збільшення затрат на вирощування культури. На другий рік використання травостій був у гарному стані, кількість бур'янів була не високою, рослини були добре розвинені з високою кількістю генеративних пагонів.

Найвищий врожай зеленої маси отримано за сівби стоколосу безостого із шириною міжряддя 15 см. Посіви за такого способу сівби були гарно розвинені, мали низький рівень забур'яненості, добре кушилися, мали високу зимостійкість. Урожайність зеленої маси в перший рік використання становила 42,0 т/га, на другий – 44,0 т/га. За сівби з міжряддям 45 см урожайність зеленої маси стоколосу безостого була меншою, ніж із шириною міжряддя 15 см. Найгірша ситуація склалася на посіві з шириною міжряддя 90 см. Посіви були забур'янені, рослини ослаблені, якість зеленої маси була досить низькою.

Висновок. Для забезпечення високих врожаїв насіння стоколосу безостого його потрібно висівати з шириною міжряддя 45 см. Для забезпечення високих врожаїв зеленої маси стоколосу безостого оптимальною є ширина міжряддя 15 см.

Бібліографічний список

1. Векленко Ю.А., Н.Я. Гетман Н.Я., Захлебна Т.П., Ксенчіна О.М. Продуктивність кормових культур та ефективність їх вирощування за

органічного виробництва рослинної сировини *Корми і кормовиробництво*. 2020. Випуск 89. С. 132–137. doi: 10.31073/kormovyrobnytstvo202089-14.

2. Марініч Л.Г., Бараболя О.В., Кавалір Л.В. Вплив сортових особливостей селекційних зразків стоколосу безостого на довговічність і урожайність травостою. *Вісник ПДАА*. 2021. № 1. С. 90–96. doi:10.31210/visnyk2021.01.10.

3. Марініч Л. Г., Антоненко О. А. Вплив строків посіву на продуктивність стоколосу безостого в умовах Лісостепу України. *Вісник ПДАА*. 2021. № 3. С. 45–51 doi: 10.31210/visnyk2021.03.05

УДК 631.5:633.3

ФОРМУВАННЯ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

Марініч Л.Г., кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри рослинництва

e-mail: liubov.marinich@pdaa.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

Сокирко М.П., кандидат с.-г. наук, директор,

Кавалір Л.В., завідувачка науково-виробничого сектору

e-mail: ds.vavilova@ukr.net

*Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
ім. М.І. Вавилова*

За результатами досліджень кормової продуктивності в умовах Полтавської області краще вирощувати сорти Борозенський 7, Полтавський 5 та Сиваш.

Актуальність теми: Стоколос безостий (*Bromopsis inermis* Holub) – багаторічний високорослий злак, що займає за кормовими якостями і поширеністю одне з перших місць серед багаторічних злакових кормових трав [1].

Культура набула широкого поширення в польовому травосіянні завдяки високій врожайності та цінній кормовій якості. В 1 кг зеленої маси міститься 0,21 корм. од., в сіні – 0,48 корм. од. і 51 г перетравного протеїну [2]. Високі врожаї стоколосу безостого, зокрема добра залистяність та кормова цінність дозволяють включати його в травосуміші за створення культурних пасовищ. За широкого впровадження стоколосу безостого в культуру, господарства отримують високі врожаї зеленої маси та сіна в різних кліматичних умовах. В окремі роки врожайність сіна досягає 16–20 т/га (середня врожайність близько